

„Stajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje. Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 kron, za pol in četrta leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin, za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računi naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne števe se prodajajo po 6 v. Uredništvo in upravnništvo se nahajata v Ptuju, gledališko poslojpe števe 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uradništvo ni odgovorno. Cena oznanil inseratov je za celo stran K 64 za 1, strani K 32, za 1/2 strani K 16, za 1/4 strani K 8, za 1/8 strani K 4, za 1/16 strani K 2, za 1/32 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 45.

V Ptuju v nedeljo dne 7. novembra 1909.

X. letnik.

Domača nesreča.

O starih gradovih pripovedujejo po navadi pravljice, češ „da tam straši“, da hodijo duhovi s žametnimi copatami okoli in kače z zlatimi kronami. Mi smo res pre pametni, da bi verovali na te copate in copernice. Ali tudi za politiko imajo take pripovedi gotovi pomen. V njih tiči namreč dejstvo, da se marsikje, v marsikateri hiši, v marsikateri stranki in v marsikaterem narodu veže vsa nesreča na eno ime.

Rekli bodejo, da pretiramo, ako trdimo popolnoma resno, da je vezana vsa nesreča slovenskega ljudstva na ime „prvaštva“, kakor kliče mo mi one posvetne in duhovne gospode, kateri si prilastujejo nadvlado nad vsem tem ljudstvom. Kakor da bi strašilo v slovenski hiši. In res je, res je to, čeprav ne verujemo v copernice! Naj zasledujemo karkoli hočemo, bodisi potem v političnem, v kulturnem ali v gospodarskem oziru, vedno bomo našli, da je t. zv. „prvaštvo“ vsej nesreči krivi. Vedno bi bilo ljudstvo bolje storilo, ako bi prvaštvo ne verovalo, vedno bi bilo srečnejše, ko bi ne hodilo pota, označena od prvaške gospode. Prvaštvo, — to je tista oderuška in zagrižena gospóda, ki pozna edino svoj žep! — je prava domača nesreča slovenskega ljudstva.

V kulturnem oziru niso pravki res prav nič storili. Vpili so, da se jim naj dovolji električno razsvetljava, ali imeli niso niti sredstev za lampo na olje. Vpili so za visoko šolo, ali v svojih ljudskih šolah so uganjali politiko in iz teh šol so izhajali skoraj analfabeti. Hoteli so se meriti z vsemi drugimi narodi, ali svoje mislece so pustili od lakote umirati in niti srednjšolskih učnih knjig niso izdelali. Svoj čas je prinesel Anastazij Grün v kranjskem deželnem zboru vslovensko književnost, zavezano v žepni ruti. In danes? Vprašajte tistih par mož, ki v slovenskem jeziku res kaj boljšega napišejo nego Spindlerjeve „pesni“ in dobili boste odgovor, da se v tem oziru ni napredovalo niti za korak.

Prva razstava učeniških del v Ptuju.

V svojem revolucijskem naziranju pravi socializem, da nimajo srednji stanovi nobene bodočnosti. Pravi, da se razvijata na eni strani veliki kapitalizem in na drugi strani mezno delavstvo ali proletarijat v nasprotjuči z erti in da morata pri temu malo obrtnijo razdrobiti ter uničiti. Ta nauk se v naprednejših državah sicer ni uresničil: mala obrtnija se je po svojem številu celo povečala. Ali ene resnice se tudi pri nas ne moremo prikriti: da je doživela mala obrtnija v zadnjih stoletjih naravnost gospodarski polom. Tisoči obrtnikov so v tem polomu izgubili svojo eksistenco, tisočem mojstrov je odvzelo liberalno načelo „obrtne svobode“ (Gewerbefreiheit) zadnji kos kruha. In še danes se lahko trdi, da je med 100 obrtniki 99 revežev, ki živijo od danes na jutri.

Med vzroke tega propadanja obrtnije računamo razne pojave: neznozna konkurenca več-

V političnem oziru pa je domača nesreča prvaška še slabše in še nevarnejše učinkovala. Politika prvaštva je peljala od protistavnega „ilirskega gibanja“ pa do veleizdajalskih demonstracij lanskega leta. Svoj čas so zaprli Kranjca Koslerja, ki je izdelal veleizdajalski zemljevid Dandanes pa pustijo enega Hribarja prostega, čeprav je dokazano, da zasleduje s svojim romanjem v Petersburg panslavistične cilje. — danes se nikdo ne briga za prvake, kateri proglašujejo navadno veleizdajstvo za „narodne zahteve.“ Politika prvaštva ni nič drugega, nego veleizdajstvo, kakor smo to v zadnjih mesecih že stokrat dokazali.

Oj ta domača nesreča prvaških strank! Posebno jasno se kaže na gospodarskem polju. Vsi slovenski konzumi, s katerimi so hoteli prvaki naprednjake izstradati, so žalostno poginili, — in slovenski kmet je plačal račune. Zadnjič smo poročali o velikanskem polomu v Šoštanju, kateri se je doigral pred celjako okrožno sodnijo. Ta slučaj je gotovo tipičen in ni posamezen. Ne samo to je zanimivo, da je orvaški Vošnjak napravil na tuje troške čez 300 tisoč kron dolga. Tudi to ni vse, da je šoštanjaka prvaška posojilnica gotovo čez 100 tisoč kron pri temu Vošnjaku izgubila. Ali zanimiv in velepomemben je način gospodarstva v tej posojilnici. Človek, ki nima niti počenega groša v žepu, nasprotno ki ima že leta in leta sem velikanske dolgove, zaradi katerih bi moral že davno likvidirati ali v konkurz stopiti, ta človek postane v hipu, ko je že ves obupen in na robu propada, — blagajnik prvaške posojilnice. In potem jemlje iz te blagajne kolikor zmogoče, v njo pa polaga ničvredne papirje. Nikdo se mu ne upa vstaviti to počenjanje, kajti ta mož je „prvak“. Predstojniki in člani nadzorništa se ne vtikajo skozi leta v knjige in v blagajno, zasebni revizor prvaških posojilnic samoumevno ne najde ničesar, čeprav

del židovskih fabrik, pomanjkanje dobrega obrtniškega naraščaja, nervoznost kupcev, ki gledajo le na zunanji lak in na hitro dobavo blaga, nesrečna državna politika itd. Vir vsega tega zla iskati je pa na vsak način v desorganizaciji, v raztresenosti in neednosti obrtništa samega. Vsak stan si pridobi edino potom tesnega združenja in skupnega dela boljše razmere. Obrtnike pa je doslej ločila najgrša zavist, najmalenkostnejša konkurenca, najotročejša sebičnost. Šele železna potreba prisilila je tudi obrtnike, da so pričeli v zadnjih letih misliti na svoj položaj in se združevati.

Delo obrtnikov za zboljšanje svojega položaja vršiti se mora v dveh smereh. V prvi vrsti treba je delati za sedanjost. Potom pametne srednje-stanovske politike treba je prisiliti zakonodajstvo, da se ozira na obrtnika. Treba je mlačbi vladi vedno boljše postaviti izprežati. Treba je nadalje potom obrtniške organizacije kupce prepričati, da zamore obrtniško delo glede kakovosti s fabriškimi vedno uspešno konkurirati; kupce se mora zopet privadeti, da se do obrtni-

se je naravnost napačne bilance delalo in diralo in člane farbalo. Blagajnik pa jemlje denar naprej in naprej, dokler je še kakšni groš v kasi. V tem gospodarstvu tiči velika naska brezvestnost! In po našem mnenju bi morali tisti tudi na obtožno klopi, kateri so ljudi v take posojilnice vabili, jim na najprijaznejši način denar iz žepa jemati in jih potem kot dobre „narodnjake“ hvaliti. Mi vprašamo: Kako bodejo voditelji prvaških posojilnic v Celju in v Šoštanju svojim članom odgovor dajali, kadar bodejo člani svoj denar zahtevali? Kako bodejo ti prvaki odgovarjali?

Nič, — vsakega, ki bode svoj denar nazaj zahteval, proglašili bodejo za „nemčurja“. Pa — amen! Ali na ta način se ljudstvo ne bode dajalo lovit. Tudi za prvaške posojilnice mora enkrat poštenost prvo geslo postati. V to svrhu pa je posebno treba, da pridejo te prvaške posojilnice pod oblastveno nadzorstvo. Dokler bodejo prvaki sami svoje posojilnice kontrolirali, toliko časa bode mo dobili še mnogo Vošnjakov in enakih poštenjakov. Napredne šparkase so vse pod oblastvo kontrole in zato se v njih nikdar taki škandali ne zgodijo.

Ali kaj pomena vse govorenje... Prvaštvo je domača nesreča slovenskega ljudstva. To je prvi strah v slovenski hiši. In ta strah treba pregnati, če ne z lepim, pa z grdim!

Politični pregled.

Državni zbor. Komaj se je sešel ta naš slavni državni zbor in že ga je vlada zopet domu poslala. Skupno se je vršilo le pet sej in še te niso imeli nobenega pomena. Vzrok, da se je zbornico zopet domu poslala, iskati je v narodnotnih razmerah. 5. seja je najpreve nadaljevala razpravo o draginji. Po daljših govorih se je ednoglasno sprejel predlog, da se izvoli odsek 52 članov, ki naj vprašanje draginje preštudirajo in tekem 6. tednov poročajo, kaj in kako bi se

ka obračajo in da ne hodijo več izključno v fabriko ali k „fušarju“. Treba je med obrtniki samimi ublažiti umazano konkurenco in iztrebiti stanovsko sovraštvo itd. itd. Na drugi strani pa je treba skrbeti za bodočnost, za izurjeni, dobri naraščaj, ki ne bode obrtništvu sramote delal. Javnost se mora prisiliti, da dobi več respekta pred obrtništvom, da bodejo stariši svoje otroke raje učiti dajali itd. In učence same je treba pošteno učiti; mojster, ki mlado delavsko moč edino le izkorišča, ni pravi obrtnik. Učence se mora učiti, mnogo in dobro učiti.

Po pravici povedano, sem s precej skeptičnim smehom pričakoval otvoritev prve razstave učeniških del v Ptuju, ki se je vršila od 24. do 31. oktobra pod protektoratom župana Jos. Orniga. Mislim sem: mnogo kruha ne bo iz te moke. Danes pa moram reči, da sem se hudo blamiral. Ta prva ptujška razstava učencev je naravnost vsako pričakovanje prekosila. Veselje je bilo, pogledati ta izvrstna dela, veselje in ponos za ptujške obrtnike. Razstavilo je 54 učencev in brez pretiranja lahko rečemo, da ni bilo skoraj no-

proti neznošni draginji nastopilo. Potem se je govorilo o temu, da postane odsek za socialno zavarovanje permanenten. Predložilo se je tudi še razne predloge, tako n. p. posl. Nagele glede železnice Treibach-Dürnsfeld-St. Veit. Potem se je sejo zaključilo. Kdaj se vrši prihodnja seja, je danes še neznan.

Češka ministra odstopila. Vlada je sklenila, da predloži deželne postavbe nemških dež. zborov cesarju za podpis. Valed tega sta češka ministra Braf in Zazek vložila prošnjo za odstop, katero je cesar tudi sprejel. Politični položaj je postal s tem skrajno nejasen. Državno zbornico so že domu poslali in hati se je, da se bode zdaj z zloglasnim § 14 vladalo.

Agrarci o draginji. Seja nemške kmetijske stranke z dne 27. oktobra počela se je temeljito z draginjo življenjskih sredstev. Pribilo se je, da ta draginja ni posamezni pojav, temveč da so se cene vseh življenjskih potrebščin povisale. Podraženja kmetijskih pridelkov niso kmetje krivi, marveč se zgodi to podraženje šele na poti od kmeta do konzumenta. Kmetje trpijo sami pod ta draginjo.

Na Grškem vršila se je zopet mala revolucija. Dvignil se je namreč kapitan Tybaldos z različni mornarskimi oficirji. Vršili so se tudi boji med vladinimi barkami in onimi Tybaldosa. Naposled je bil zadnji premagan in je zbežal. Uporniki so se večidel udali.

Dopisi.

Iz Črešnjeva pri Slov. Bistrici. V predzadnjem „Stajercu“ smo površno poročali, da je naš župnik Janez Sušnik neko staro Krulko, to je mati njegove „Micike“, precej krepko natepel, ter omenili da bomo stvar natančneje opisali. Krulka se je od farovža skrivaj poslovila ter sosedam se krvavo pritožila, da jo je župnik natepel. Stvar je prišla c. kr. žandarmeriji na ušesa, katera jo je zasledovala. Med tem časom pa je župnik z mešetarji Krulko zopet v farovž zahbil, ker je slabe nasledke slutil. Preizkvalnemu stražmojstru je Krulka, katera je bila zopet v farovžu, potrjevala, da je padla pri škodanju po stopnicah in se poskovala. Župnik je vendar prišel na obtoženo klop, bil pa vendar oproščen, ker je pri tem še Krulka pri obravnavi pod prisego izpovedala, da jo ni župnik tepeval, temveč se je na neki omari v sobi poskovala. C. kr. državno pravdnstvo v Mariboru, kateremu se je ta cela stvar vendar nekaj neverjetna dozdevala, je ukazalo novo natančno preiskavo v ti zadevi, katera se je 29. oktobra t. l. od 3. ure popoldne do 8. zvečer pri c. kr. okrajni sodnji v Slov. Bistrici dovršila. Bilo je jako zanimivo, kajti zopet se je pokazalo, kako farski podpreniki c. kr. sodnijo, državno postavbo, pravico in sveto prisego spoštneje. Preiskava je dala sum, da so priče v prejšnji obravnavi pod prisego krivo pričale, ter je preiskovalni sodnik dve priči med njima Krulko v preiskovalni zapor vtaknil. To se je od tukajšnje sodnje okrajni sodnji v Maribor naznanilo, katera je po ekspresnem potu 30.

oktobra preiskovalnega sodnika od okrajne sodnje na Črešnjevec poslala, da preišče tudi farovž ter zašli župnika. Ta neprijetnost za župnika pa še ni bila dosti, bil je namreč neprijeten dan prve vrste. Komaj je odšel sodnik, prišel je proti večeru tistega dne sin Krulke ali brat Micike, kateri je zvedel, da je bila mati od župnika tepena in zdaj še zaprta, in od župnika tirjal, da mu razloži vzroke. Ker mu je pa prestrašeni župnik vstop v farovž zabranil, sprla sta se zunaj, ter je Krulke sin Janez Krulc župniku pred ljudstvom take zanimivosti v obraz povedal, katere tukaj za danes ne moremo navajati in jih pridržimo za slučaj. Župnik se je branil jeclaje samo s tem, da je J. Krulcu žugal, da ga boče tožil, nakar je Krulc župniku odgovoril da to tirja, da mu še tedaj pred sodnijo važnejše dogodke o farovžu in njegovi sestri pove. Radovedni smo na to zažugano tožbo, pa saj župnik Sušnik nima korjže, že ve zakaj ne. Za danes omenimo še le to, da prišlo bude na Črešnjeveci do skrajnosti, in kdor bude vsega kriv? Nihče drugi kakor cerkvena oblast, ki tega noče videti. Ob enem pa stavimo na gnadljivega čst. knozoškota dr. Mihaela Napotnika sledečo javno vprašanje: Ali je rec. da ste Ekselenca ob času, ko smo se večkrat farani pismeno in ustmeno v audienci pri škofijstvu črez neznošno, nesramno, nespodobno, pohujljivo, protipostavno, nekrščansko postopanje in delovanje župnika Janez Sušnik pritoževali, župniku rekli in zagotovili, da naj župnik le neprenehoma tako tukaj ravna, da ga boste Ekselenca krepko podpirali, ter mu dali stasoma za „lon“ najboljšo farno, ali začasno ga še tukaj potrebujete?? To je namreč župnik Sušnik na prižnici z gromčim glasom dobesedno izpovedal. Drugo vprašanje: Ali ste Ekselenca gn. čst. knozoškof Mihael Napotnik voljni, da odstranite in sicer takoj, dokler ne pride do skrajnosti, župnika Janeza Sušnika iz Črešnjeva? Mi se ne bomo več pri slav. škofijstvu pritoževali, kajti vse pritožbe so bile zastoj in dalje za burke uganjati je stvar preere.na. Opominjajoči Črešljani.

Sv. Urban. Žalostne smrti valed tridnevnega pijančevanja je umrl tukajšnji mlinar Javz Simončič, po domače Kerc. — Mož je bil skozinskaz posten; samo to slabost je imel, da se je mudil tu pa tam nekoliko predlogo pri krčmarjih ter prepogostoma kupico nagibal. V takšnem razmerju mu pošteni krčmarji niso dali več piti, ampak so ga odslovili. A krčmar Čeh, Pelclov zet, mu je hotel sledni vinar izveliči; zato ga je napajal tako dolgo in nazadje še ga je ven vrgeč, da si je baje revež tilnik zlomil. Kaj takega storiti je zmoežen seveda le klerikalec. Gospod. oblast bo imela s to zadevo dovolj opraviti. Upamo, da tudi to gostilno za vselej zaključji. Ta celo nepotrebnost gostilna je povzročiteljica marsikaterega obiteljskega prepira in nemira.

Kapela pri Radencih. Bil sem pri prijatelju na bratvi. Na potu proti domu, došel sem na cesti, ki pelje iz Rožičkega vrha proti Kapeli, z dvema polovnjakoma mošta naložen voz. Le s težavo je šlo naprej po sicer ravni, toda grozno blatni cesti. V ozkem klancu, kjer se zavije cesta navkreber, pa je običaj voz v blatu. Ker

je cesta konaj meter široka, na vsaki strani pa več metrov visoki breg, vozniku ni bilo mogoče iti ob vozu, temveč moral se je peljati, dasi se je voz vedno bolj pogrezal in sta tudi sicer močna konja tičala že do kolen v blatu. Par robotih kletvic in bič je zapel po hrbtih ubogih konj. Prestrašeni živali sta napeli vse sile in voz se je premaknil. Toda daleč ni šlo. Zopet je storil bič svojo dolžnost, konja sta se prestrašena vzpenjala na zadnje noge ter srce pretresujoče razgetala, voz pa se le ni premaknil. Voznik je preklinjaje prejel bičnjak pri zgornjem koncu, z debelim delom pa udrihal po konjih kolikor je mogel. Naenkrat pa so se štrange pretrgale in konja sta padla naprej v blato. Trajalo je precej dolgo; preden je voznik povezal pokvarjeno opravo in tragedija se je začela od kraja. Naposled sta izmučeni živali vendar privlekli voz na vrh in voznik si je obrisal potno čelo ter se praskal za ušesi, vboja žival pa je sople in se tresla po celem životu. In ta slučaj ni edini, temveč ponavlja se dan za dnevom. — Kako je vendar mogoče, da oko postavbe ne vide tega groznega trpinčenja živine? Toda voznik ni kriv. Postava nalaga skrb za dobre ceste občinam in dotična cesta je v oskrbi Stanotinske in Rihtarovske občine. V obeh pa imajo vodstvo v rokah zagriženi klerikalci in zatoraj ni čuda, da so ceste v tako žalostnem položaju. Za gospodarski napredek podjetno ljudstvo prenavlja z vso vneto svoje vinograde, za ceste pa se ne briga nikdo. Če je cesta še sedaj po sušnem poletju tako slaba, kakšna še bude le v deželni jeseni. Vinogradi bodo v kratkem vsi prepovrjeni in vinskega pridelka dovolj, toda kako se naj pridelok spravi v denar, ako pa vsiki kupec brez nevarnosti za lastno in svoje življenje ne more do njega? Če že občine nimajo smisla za dobre ceste, zakaj se okrajni zastop ne briga za nje in zakaj jih okrajno glavarstvo ne primora v to, da bi se ceste razširile ter naredili odvodni jarki? — Ne bom dalje razmotrival teh vprašanj, prepričan pa sem za trdno, da bi tiste batine, ki padajo tamkaj po hrbtih uboge živine, veliko bolj zaslužili tisti klerikalni odborniki obeh omenjenih občin, kateri misajo smisla niti volje za gospodarski napredek svojega področja.

Ptuj. Mi smo naprošeni, da naj ljudstvo na deželi opozarjamo, da se naj ne da zapeljati od raznih agentov šivalnih strojev, kateri mu vailjujejo na nepošteni način in po visoki ceni blaga. Kdor mašine potrebuje, naj se obrne k znanimu trgovcu, do katerega ima zaupanje in tam bo tudi najdel najboljšo potrežbo.

Iz Hrastnika. — Ljubi „Stajerc“! Zdjaj bude „dac“ zopet ponovljen in se naš Roš malo boji, da ga dostiincirarji ne bodejo več za predsednika izvolili. Dacar Pomenik že skače s tistim debelim trebuhom okoli in agitira. Seveda, dacar bi izgubil službo, ako bi se Roša več ne izvolilo in tako bi šla Roša zadnja krvava iz hleva. Potem bi moral Roš zopet „kuršmid“ postati, dacar pa „laufer“ pri knapih. . . . 30 let je Roš predsednik in smo seveda dobili vsako leto nekaj procentov nazaj. Ali ljubi moj, kje je cinž od tega denarja??? Rečimo od 30 let, ko je

benega slabega dela vmes. Gotovo, nekaj je bilo še slabosti, ali kje bi v začetku ne bile? Tako se meni ni dopadlo, da so bili nekateri predmeti pobarvani, da je bilo na nekem mizarskem delu več škralčanege itd. V splošnem pa lahko rečem, da je razstava mene kakor vse druge naravnost očarala in več kot zadovoljila.

Valed pomanjkanja prostora hočem le par izloženih predmetov omeniti: Od ključavničarskih del so mi na vsak način najbolj dopadla vratica za „brator“, ki jih je izločil učenec Kleiderič od mojstra Kukoveza. Delo je izborno in mislim, da je celo malo ključavničarskih pomočnikov, ki to znajo; piljenje (Feilstrich) naravnost imponira. To delo je gotovo eno najboljših cele razstave. Učenec je dobil zanj tudi 1. dobitek. Učenec Korotaj istega mojstra razstavil je vertbeimsko blagajnico, ki je tudi lepo delana, ima pa neko malo napako. Prvi dobitek pri ključarjih je dobil tudi učenec Topolovec mojstra g. Scheichenbauerja. Razstavil je tudi nekaj delov peči, ki delajo njemu kakor njegovemu mojstru vso čast. Jermenarska učenca Kaisersberger (mojstra g. Raschel) in Pafko (mojster g.

Kulnik) sta dobila 1. dob. za glavna jermena (Kopfgestell), katera sta okusno in solidno delana. Prav fino delana je pisalna miza, ki jo je razstavil učenec Raschl g. mojstra Kodella. Surovo predstavljena miza kaže čisto in natančno delo, ki je podlaga solidnosti blaga (1. dob.) Istotako sme biti g. mojster Reisinger na kuhinjsko pohištvo učenca Kaziana ponosen. Tudi tukaj je delo natančno in čisto; dobra šola! Omeniti nam je še mizo učenca Hudinčarja (mojster g. Horvatič) in nočno omarico učenca Kues (mojstra g. Kratzer), ki je zelo okusno in fino delo. Od čevljarjev je dobil 1. dobitke učenec Tropp mojstra g. Paschnika; razstavil je par moških čevljev. Omeniti pa moram tudi še par otroških čevljev, ki jih je izločil učenec Preac mojstra Martschitscha; premirane so bile sicer le z 2. dobitkom, ali delo samo zasluži po mojem mnenju več. Precej so razstavili tudi krojači. Zanimivo so hlače, razstavljene od g. mojstra Mastena. Hlače je izdelal učenec, ki se uči šele 4 mesece in je dobil fant zanje 1. dob. To je pač lep uspeh! Tudi dva druga učenca tega mojstra sta dobila za izvrstno delane

obleke 1. dobitke. 1. dob. dobila sta tudi učenec Frass (mojstra g. Glavnika) za moško obleko in učenec Hernetz (mojstra Slana) za telovnik. Ali tudi ostala dela so izborna. Prav pridno delo je razstavila učenca Spendau šivilje gđ. Martschitsch. Razstavljena bluzi, ki je dobila 1. dobitke, stala je mlado delavko pač mnogo truda. Delana je natanko, pridno in okusno. Nadalje korakajoč opaziti je bilo lepo postavljeno peč. Peč je naredil in postavil učenec Murko mojstra g. Maister. Lepo in težavno delo! Cujemo, da je že prodana. (1. dob.) Učenec Zupanič (g. mojster Stuedte), razstavil je kletsko orodje, ki je dobilo 1. dob. Ravno tako štartinski sod učenca Zupaniča (g. mojster Stuedte), ki je res vzorno, imenitno delo. Fino delo je tudi škap (Gusschaff) učenca Podhostnika mojstra g. Fijan; drugače mojstersko delana posoda je dobila zaradi neke napake le 3. dobitke. Pohvalo dobil je učenec Hemetek mojstra g. Herženjaka za lepo izdelano konjsko podkov. Veliko okusa kaže sveži venec, izdelan od učenca Kaisersberger gospe vrtnarice Topitschn gđa (1. dob.). Peki so mnogo razstavili, vse je bilo

Naš koledar ima 144 strani in mnogo slik. Naročite si ga!

ležalo vse v Roševih rokah, od cinza se pa nikdar ni nič govorilo vseh 30 let! Gospod Pecklar je umrl; katerega ste pa volili za njega? Potem je umrl g. Kallan; kdo je prišel na njegovo mesto? G. Dolničar je odšel in kdo nastopi za njega? Ja, ja, tako se dela pri nas in znani — — — kot „obman“ mora svojo čast doli položiti; gojufalo se je financo, potem želeno in zdaj pridejo še druge reči na dan. Kako more tak človek podučiti kakšnega Mihčeta ali kakšnega družega učitelja? Vsakdo mu reče: Tiho, ti imaš več grehov kot drugi!... Spominjamo se... ko je Roša g. Rothleitner pri gverku za „kuršmida“ sprejel in bi imel Roš nekemu konju podkov narediti. Ja kako se je ta človek s to podkvico matral. Ko je vidil g. Rothleitner, da Roš malo ali nič ne zna, ga je proč dal. Ja tako je, ljubi Ferdo! In iz tega človeka je postal poslanec in bogatin... Go-stilničarji, pazite, komu bodele zanaprej svoje denarje v roke dali!

Novice.

Naš koledar — izšel

Gotovo bode vse somišljenike in prijatelje razveselila vest, da je „Štajerčevi“ kmet-ski koledar za leto 1910 že izšel. Ravno-kar smo dobili prve izvide iz tiskarne. In lahko rečemo, da je letošnji koledar v vsakem oziru boljši in večji nego prejšna dva leta, odkar izhaja. Letošnji naš koledar obsega razven popolnega kalendara s polami za zapisnik in navadnim letnim popisom tudi seznamek vseh važnejših poštnih določb, v kolikor se jih rabi za navadni promet, tabele kolekovanja, seznamek vseh sejmov na Štajerskem in Koroškem, kateri je posebno važen za naše kmetovalce. Nadalje ob-sega koledar veliko množico najlepših pove-stij, šaljk, pesen itd. Tudi objavimo v koledarju zanimive članke o statistiki, n. p. o prebivalstvu na svetu in o največjih pred-metih na svetu. Nadalje omenimo, da tudi leto-snimu pozabili na gospodarski del koledarja; objavili smo več velenimivih gospodarskih člankov, ki bodoje ravnatoko zanimivi kakor podučni za vrle naše kmetovalce. Ves koledar obsega skupno 144 strani, 9 član-kov, 11 povestij, 2 pesen, kalendarij, sezna-menek sejmov, poštna tarife in kolekovne le-stvice, male vesti ter 12 slik. Slike so vse lepe in velenimive. Vsebinsa našega letošnjega koledarja obsega to-le: 1. Leto 1910 (popis leta, deželni patroni, cesarska rodbina, avstro-ogrske deželne barve in vladarji v Evropi). — 2. Kalendarij (popolni kalendarij z zapisniki in verzi). — 3. „Dan plačila“, spisal Karl Linhart (lepa in pretresljiva povest iz kmet-

skega življenja). — 5. „Napredek“, spisal W. Ernst (zanimiva črtica). — 6. „Na gro-bu Jožefa II.“, pesen, spisal K. L. — 7. „O gnojenju travnikov z umetnimi gnojili“ (zelo podučni gospodarski članek z dvema lepima slikoma). — 8. „Na morju“, pesen, spisal K. L. — 9. „Prebivalstvo zemlje“ (podučni članek z večjo sliko). — 10. „Stefi nagaja“, spisal K. L. (povest in otroškega življenja). — 11. „V bogi vrabček“ spisal Peter Rosegger (istotako povest in otroškega življenja). — 12. „Gora in doli-na“, spisal A. v. Auerswald, (pretresljiva povest v spokorjenem morilu). To povest bode gotovo vsakdo rad večkrat prečital. — 13. „Re-snična povest“, spisala Mary Koch (pripoveduje življenje in konec skopuške družine). — 14. „Od vsega največje“ (podučni članek o največjih stvareh na svetu, z lepo in zanimivo sliko, ki predstavlja te največje pred-mete). — 15. „Usodepolne hlače“, spisal Fr. Lunzer (prav zabavna povest iz vo-jajškega življenja, nad katero se bode pač vsak čitatelj prav iz srca smejal). — 16. „Stari konj“, spisal Emile Zola (lepe besede proti trpinčenju živali). — 17. „Nekaj o naših posliah“ (gospodarski članek, ki rešuje prav pametno vevažno kmetijsko vprašanje o posliah in katerega bode pač vsak čitatelj za resničnega izpoznal). — 18. „Domači advokat“ (cela vrsta vzorcev ali muštrov, kako se delajo razne prošnje, ki so navadne v življenju). — 19. „V kmetaki suknji smo vsi tovariši“, spisal L. v. d. March (daljša povest, ki je zelo pretresljiva in popisuje veliko žalostno iz kme-tijskega življenja; ta povest je ena najlepših te vrste in bode čitatelj z njo pač zelo zadovoljen). — 20. „Lastni stroški pridelova-nja mleka“, spisal dr. P. Schuppli (gospodarski članek o kmetijskem knjigovodstvu, ki je pač izredne važnosti za kmete; vsakdo se bode iz tega članka veliko pričul). — 21. „Mi iz dežele“ (lepe in ponosne besede, ki jih je izpregovoril nemški katoliški župnik Ziegler na zborovanju društva za dobrodelnost). — 22. „Od domačegrude“, spisal Anton Gitschtaler (žalostni konec kmet-ske družine, ki je bila odtrgana od svoje domače grude in si je morala v tujem mestu kruha služiti). — 23. „Iskal je zlato“, spisal A. A. Ncaff (življenje in konec človeka, ki je imel v sebi edino hrepenenje po zlatu in je žalostno v južni Ameriki končal). — 24. „Na-prej za staro pravdo“, nekaj napred-ne pridige, spisal „Štajerčevi“ Pratikar (raz-motriiva v poljudnih besedah pomen in zahteve naprednjakov). — 25. Male vesti. — 26. Poštneine itd. — 27. Seznamek sej-mov na Štajerskem in Koroškem. — 28. Inzerati. — Kakor se vidi, je vsebinsa našega koledarja letos izredno bo-gata. Zato smo morali tudi koledar za celih 16 strani povečati. Tudi lepe slike smo dodali, da vstrežemo vrlim svojim somišljenikom. Cena pa je koledarju ednaka ostala. „Štajerčevi kmetaki koledar“ za l. 1910 košta namreč samo 60 vinarjev, s poštnino vred pa 70 vinarjev. Teh 70 vinarjev ali 35 krajcarjev izda pač vsakdo lahko za tako veliko, zanimivo, zabavno in podučno knjigo. Kdor vzame 10 koledarjev, dobi enega zastonj. Opozarjamo na to naše zaupnike... Tako pošljemo naš koledar tudi letos s trdnim zapenjanjem v svet, da ga bode ljudstvo z veseljem sprejelo in naprej dajalo. Naročite se, kupujte koledar in agitirajte zanj! Vaj na delo!

Iz Spodnje-Štajerskega.

Neverjetna nesramnost. Ko se je letošnja trgatve pričela, smo takoj prosili katoliške duhovnike, naj ne zahtevajo krvavega davka, ki ga vsako leto v obliki „bernje“ pobirajo. Saj je vendar znano, da je naš kmet vsled slabih gospodarskih razmer naravnost na beraški palici in da potrebuje od vseh strani pomoči. Žalibog, da moramo pribiti, da je le malo duhovnikov ustreglo naši prošnji. Nasprotno, pobirali so tako kakor vedno. Pobiralo in prosilo se pa za „bernjo“ ni ponižno, kakor se to za vsakega spodobi, kateri fehtari, marveč z grozno neotesnostjo in robotostjo. Nekemu posestniku v

fari sv. Tomaža se je n. pr. sledeče zgodilo: Ko je ravno bral in je bilo vse polno delo, prišli so že nabiralci „bernje“ z velikimi posodami in zahtevali mošti. Posestnik jim je rekel, da letos ne more ničesar dati. V odgovor pa mu je eden nabiralcev zabrusil v obraz: **Naj Vam le toča vse gorice pobije!** To je pač grozovita nesram-nost in podlost. Človeku, ki ne more vedno da-jati v nenasitno črno malho, privoščijo in želijo ti ljudje torej točo! V tej fari vlada znani dekan Caf, s katerim smo imeli itak že mnogo opraviti. Vprašamo g. Caf, ali mu je prav, da njegovi berači s točo grozijo? Ne verujemo, da je g. Caf to svojim nabiralcem zapovedal. Ali vsekakor ima sveto dolžnost, da napravi v tem oziru red. „Bernja“ ni postavna in nikdo nas ne more prisiliti, da dajemo svoje krvave pridelka proč. Zato pa je naravnost sra-mota, da se ljudi s točo straši in jim z nesrečo grozi!

Skandal z dr. Povalejom. Pisali smo že ve-liko o sramotnih škandalih s financarjem in kle-rikalno-prvaškim voditeljem dr. Povalejom. Da se zdaj tudi že širši sloji s tem škandalom pe-čajo, dokazuje sledeče. Posl. Dobernig in tovariši so vložili v državnem zboru interpelacijo na finan-čnega ministra, ki se glasi tako-le: „V jeseni lanskega leta prinesla je „Marb. Zeitung“ (in tudi „Štajer“) vrsto člankov, v katerih se je c. k. uradnika dr. Povaleja kot „kšeftsmana“ uničevalno kritiziralo. Razburjenje vsega spodnje-štajerskega prebivalstva zaradi tega nepobitega očitanja je bilo velikansko. Pričakovalo se je samoumevno, da bode merodajna oblast takoj odslovila tega c. k. uradnika, kate-rega „kšefti“ so sedotaknili golju-fije. To se pa ni zgodilo, temveč Povaleja se je le milostno na preemestitev kaznovalo, katere kazni pa še do danes ni izvršeno. Opomniti je še, da je Povalej proti listu „Marb. Ztg.“ tožbo vložil, katero je pa pred obravnavo nazaj potegnil; s tem je torej vsa očitanja proti nje-govi osebi priznal. Poslanci vprašajo torej, ali je minister pripravljen, da napravi konec tem razmeram? — Radovedni smo, kaj bode mini-ster odgovoril. Povalej, Povalej, slabo se ti godi... Klerikalni prvaki pa so lahko ponosni na dr. Povaleja.

Poštenje, poštenje! Ko je grozovita toča po-bila vse plodove v ormoškem okraju, pričelo se je od raznih strani pozivati na pomoč. Zlasti napredni poslanci so skušali od države in dežele kolikor mogoče veliko podporna denarja dobiti. Pri temu se je seveda upalo, da se bodoje tisti posestniki s podpori oglasili, kateri so res potrebni. Pri razdelitvi podpore se je namreč pri nas na spodnjem Štajerskem po navadi sleparilo, da se je kar kadilo. Tudi zdaj se nam od raznih strani poroča, da se je v prošnjah za podpore dostikrat vpisalo osebe, ki bi naj Boga zahvalile, da jim gre tako dobro, ki torej niso posebno potrebne. Iz Vičanec pri Veliki Nedelji se nam n. p. poroča sledeče slučajje. Vložili so m. dr. prošnje: Fistrovec Simon (član obč. zas-topa); mož ima precej gotovega denarja, piše pa da ima dolgove. Fistrovec Anton (član obč. zastopa), istotako; Meško Simon, istotako; tudi njegov zet Fr. Novak ima denar. Kumar Franc (sorodnik občinski predstojnika), istotako; Horvat Johan (član obč. zastopa) je denarja priženil, ali v prošnji dolgove navedil. Franc Skuhala (sorodnik obč. predstojnika in član obč. zastopa) ima denar, navedel je pa dolgove. Meško Johan (občinski predstojnik) istotako. Meško Marija, istotako (sorodnica obč. predst.) Franc in Lovrenc Bratnša (sorodnika obč. predstojnika) istotako. Marinčič Franc (član obč. zastopa) isto-tako. Nadalje so navedli dolgove in imajo gotovi denar še: Jakob in Andrej Leben, Marija Sova, Sebastjan Skuhala (sorodnik obč. predstojnika), Franc Kumer, (član obč. zastopa), Tereza Beziak, ledična posestnica Marija Kumer, ledična Alojzija Skuhala (sorodnica obč. predst.), itd. Za danes omenimo le ta imena. Vprašamo: ali so vse te osebe potrebne? Ako so, naj nam to dokažejo. Ako pa niso, potem se le čudimo, da se upajo prositi... Da človek podporo dobi, ni dovolj, ako je član občinskega zastopa ali pa v sorod-stvu z županom. Biti mora tudi potreben in mi upamo, da se bode v prvi vrsti na potrebne oziralo!

V sv. Lovrencu sl. gar. so se vršile volitve

tako nežno in majhno; nekdo je dejal, da bi imel raje večje in manj nežne žemlje. Ali v resnici, razstavljeno pecivo je bilo lepo. Za razne „kifele“ in „zolestangle“ dobil je učenec Ornič (županov sin) 1. dobiček. Daroval je pa dobiček v prid drugih učencev. Za poročno štručo in za lepo liro dobila sta učenca Zoppak (g. mojstra Stary) in Seka (g. mojstra Losinscheg) 1. do-bitke. Ob koncu naj še omenimo krasno izde-lane kože, ki jih je razstavil učenec Oreški g. mojstra Potočnika. Tudi te kože so prav gotovo 1. dobiček zaslužile in marsikateri pomočnik si lahko na tem delu vzgled vzame.

Omenili smo le s 1. dobitki označena dela. Le-ta so brez napak. Ali tudi vse ostalo zaslu-ži priznanje. Denarni dobitki so znašali po 15, 10 in 5 K; naloženi so v hranilnici v Ptuj.

Toliko sem hotel o razstavi povedati. Trd-no moje prepričanje je, da tiči v tej razstavi mnogo koristnega in dobrega. Prirediteljem gre torej vsa hvala. S prireditvijo takih razstav do-kazuje obrtništvo svojo zmožnost in ji da v jav-nosti lepo spričevalo. Je tako naprej, obrtniki in prišli bodoje vašemu doslej od vseh strani teptanemu in zanemarjenemu stanu boljše dnevi. Samopomoč bode tudi vam pomagala!

Čestitam prav iz srca ptujskim obrtnikom za to lepo in koristno priredbo!

V Ptuj, dne 1. novembra 1909.

Karl Linhart.

Kdor prodaja 10 koledarjev, dobi enega zastonj!

v krajni šolski svet. Dosedanji člani, med njimi tudi znani Horvat in nadučitelj Farkaš, niso bili več izvoljeni. Za načelnika novega krajnega šolskega sveta je bil izvoljen vrli posestnik g. Rebernjak, za blagajnika pa g. župnik. Farani so torej lahko prepričani, da bodo novi krajni šolski svet pošteno in redno deloval v prid prebivalstva samega. Kakor čujemo, bodo se zdaj pričelo z denarjem pametno gospodariti. Tako se bode dalo šolsko klet v najem. Učitelji pa bodejo za svoja res lepa stanovanja morali plačevati malo odškodnino od 2—5 kron. Prebivalstvo se z nami prav iz srca veseli nad novo izvolitvijo krajnega šolskega sveta.

Inteligentna „vistorija“ ob Dravi. Piše se nam: Jaz sem tisti župnik z bicikljem, o katerem ste že večkrat prav prijetne reči brali. Žalibog pa sem skoz hudomušnost svojih lastnih faranov ob svoj bicikelj prišel, tako da moram zdaj v teh dragih časih črevlje trgati. Kakor veste, imam vsak dan 24 ur prostega časa, katerega za vandrjanje križem sveta porabim. Tako sem se zadnjič z mojim ljubim bicikljem podal proti Mariboru. Ko pridem kakih 7 km daleč na mejo svoje fare, zagledam pred zadnjo krčmo krasno, imenitno, čarobno deklino. Brez premisleka se zaženem v zrak ter skočim z biciklja na često pred devojko in jo nagovorim. Kmalu sem se prepričal, da je tudi njen razum nenavadno razvit. Bil sem čisto osupnjen nad toliko lepote in inteligence. Takšnih deklin pri nas ni, ta mora biti iz ptujega kraja, mislil sem si. Da mi ne uide, sem jo peljal v krčmo in zašel plačevati dobrega vina in dragih jedil. Več ko sem pil, bolje se mi je dopadla inteligentna Hanika. Proti polnoči sva se začelo tiho pogovarjati. Bili so pa tudi drugi gosti navzoči, ki so naš inteligentni pogovor motili. Zato sem vstal in rekel: „Glejte polnoč se bliža, idimo domov“. Gostje so me ubogali in tudi jaz se vsedem na bicikelj in se odpeljem proti domu. Kmalu pa obrnem svojega konjčca in se vrnem h krčmi, kjer so lučice ugasnile. Poslonim bicikelj ob zid in ce tiho splizam skozi vežo do kamnice inteligentne Hanuice. In ljuba Hanika je vrata odprta pustila. Jaz smuknem k njej in nadaljevala svz naš tih inteligentni pogovor. Medtem pa so moji hudomušni farani pred vratni na tihem postavili celi turm iz starih miz, stolov, piskrov in starega železja. Ko sem se že dosti nainteligeral, poslovil sem se ob 3. zjutraj od krasne Hanike. Kakor pa vrata odpre, nastane grozoviti ropot in polom, da se je celi hram stresel. Hitro skočim za zid in se hočem na bicikelj dvigniti. Ali legra vruga, tudi tega so mi nekam skrili. Jeza in žalost nad toliko hudobijo sta mi trgala srce, ko sem se peš plazil proti domu. Samo misel na mlado vdovo, ki že nekaj tednov pri meni v župnišču stanuje, me je nekoliko tolažila. Zadnji čas mi tudi ljudje očitajo, da se v mojej sobi večkrat najdejo reči, ki niso moje, ne vdovine in ne kuharičine. Da nobeder ne bo kaj slabega mislil, hočem odkritosrčno povedati, kako to pride. K meni namreč rade zahajajo lepe damice, ker sem prijazen z njimi in jim nič hudega ne storim. Če se potem pri odhodu pozabi kak predpasnik ali kaka nogavica ali kak štrumpfpankle, to ni nič čudnega in tudi nobenega nič ne briga. Če me ne boste pustili pri miru, bom pa postal Mohamedanec, potem bo pa dobro. — Jaz sem tisti župnik . . .

V sv. Marku pri Ptujju imeli so te dni misijon. Znano je že, kakšne namene in kakšne plodove imajo ti misijoni po naših krajih. Tudi v sv. Marku ni drugače. Glavni namen vsega tega po našem mnenju skrajno nepotrebnega misijoniranja je politična hujskarija. Tako se je v sv. Marku neki misijonar skoraj zobe polomil, da bi „Štajerc“ uničil. Kričal in tulil je proti našemu listu, kakor da bi bil obseden. Med drugimi neslanostmi je tudi dejal, da boče „Štajerc“ snovati samo vednske šole in da se bode z nemškimi šolami vedno bolj protestantizem razširjeval. To je grda laž! Seveda smo naprednjaki pristasi nemških šol, ker nočemo, da bi naše vlogo ljudstvo vedno drugim stanovom tlako delalo in vedno neumno ostalo. Ali na vseh nemških šolah na spodnjem Štajerskem podučujejo katoliški duhovniki v verouku. Da se pa protestantizem v veliki meri širi, krivi so pač tudi v prvi vrsti oni katoliški duhovniki, kateri omadežujejo

božjo hišo s političnimi hujskajočimi lažmi . . . Mi ostajamo katoličani, čeprav smo pristasi nemških šol. Povemo pa tudi dotičnemu misijonarju kakor vsem njegovim enakovrednim tovaršem, da nam nobena sila ne bode prepričanja vzela, da je nemška šola velepotrebna. Tudi misijoni ne! Prepričani pa smo tudi, da bode takšno bevskanje raz prižnice naši napredni stvari le koristilo. Ljudstvo vidi potem jasno, kaj zahtevajo politikujoči gospodje od njega . . . Svojo oliko so ti misijonarji sicer tudi s tem pokazali, da so imenovali šentmarkovske žene za „koze“. Mislimo, da bi pri takih „kozah“ marsikateri črnosuknež rad „kozol“ postal . . .

Letni in živinski sejni na Štajerskem.

Sejni brez zvezd so letni in kramarski sejni; sejni, naznanovani z zvezdico (*) so živinski sejni, sejni z dvema zvezdicama **) pomenijo letne in živinske sejne.

Dne 7. novembra na Kleku pri Radgoni. Dno 8. novembra pri Sv. Florijanu*, okr. Lonč; v Selnici**, okr. Maribor. Dne 9. novembra v Ljutomeru*; v Ormožu (svinjski sejem); v Rogatcu sejem z veliko živino). Dne 10. novembra pri Sv. Martinu pri Vrbergu**, okr. Maribor; v Mariboru*; v Gross-Kleinu (sejem z mlado živino) okr. Lipnica; na Ptujju (sejem s konji, govedom in ščetinarji); v Imenem (sejem s ščetinarji, okr. Kozje. Dne 11. novembra v Oplotnici**, okr. Konjice; v Laškem**; pri Sv. Martinu**, okr. Lonč; pri Sv. Martinu, okr. Konjice; v Spodnjih Hočah**, okr. Maribor; v Ormožu**; na Bregu pri Ptujju (svinjski sejem); na Malih Rodnah**, okr. Rogatec; v Sromljah, okr. Brežice; pri Sv. Martinu**, okr. Slovenji Gradec; v Lipnici* v Gradcu*. Dne 12. novembra v Gradcu (sejem z mlado živino). Dne 13. novembra v Brežicah (svinjski sejem). Dne 14. novembra na Gomilici, okr. Lipnica. Dne 15. novembra na Vranskem**; v Poljčanah**, okr. Slov. Bistrica; v Središču**, okr. Ormož; v Radgoni**; v Arvežu (sejma z drobnico). Dne 16. novembra v Ormožu (svinjski sejem, v Radgoni*. Dne 17. novembra v Mostu ob Muri*; na Ptujju sejem s ščetinarji); v Imenem (sejem s ščetinarji), okr. Kozje. Dne 18. novembra na Bregu pri Ptujju (svinjski sejem); v Gradcu*. Dne 19. novembra v Ljubnem**, okr. Gorjupgrad; v Ivnicah**; v Rušah**, okr. Maribor; pri Sv. Juriju ob Pesnici**, okr. Maribor; na Gornji Poljskavi**, okr. Slovenja Gristica; v Podsedri**, okr. Kozje; v Slovenjem Gradcu**; v Gradcu (sejem s klalno živino). Dne 20. novembra v Brežicah (svinjski sejem). Dne 22. novembra pri Sv. Jurju**, okr. Vransko; pri Sv. Juriju ob Ščavnicah**, okr. Gornja Radgona; v Podčetrtku**, okr. Kozje; v Arvežu**; v Ernovžu**, okr. Lipnica. Dne 23. novembra v Slovenji Bistrici**; v Ormožu (svinjski sejem). Dne 24. novembra na Ptujju (sejem s ščetinarji); v Teharjih**, okr. Celje; pri Sv. Marjeti ob Pesnici**, okr. Maribor; v Imenem (sejem s ščetinarji), okr. Kozje; v Mariboru*.

Sejem v Ptujju, ki se je vršil dne 3. novembra, se je prav dobro obnesel. Prignalo se je 265 konjev, 1244 komadov goveje živine in 912 praščov. Trgovina je bila pri navadnih cenah dobra. Prihodnji letni, lesni, konjski, šrebetni in živinski sejem se vrši dne 25. novembra t. l. Opozarjamo zlasti na važni sejem z šrebetami, ki se je že udomačil. Kupeev je vedno dovolj! Svinjski sejni pa se vršijo 10., 17. in 24. t. m.

Na nemški šoli v Sv. Lenartu sl. g. se je pričel 4. t. m. redni poduk. Število naznanjenih otrok je bilo tako veliko, da so se morali mnogi odkloniti. Celo čez 14 let stare učence se je naznanilo. Šola pričinja svoje delovanje s 3 razredi in 180 otroci. Čast naprednjakom!

Deželnozborna volitev. Kakor znano, odložil je deželni poslanec g. Hans Woschnagg svoj mandat z ozirom na grdo gonjo, ki so jo proti njemu prvaki in nekaj Nemcev gotove vrste vpriporili. Volitev je že razpisana. Napredni zaupniki so pa g. Woschnagga zopet kandidatom postavili in je upati, da bode ta vrli in delavni mož kandidaturo sprejel.

Država nakupila je graščinska posestva Kranichsfeld, Drauhof in Wartenheim za 1.200.000 K, nadalje Pragerhof in Freistein za 200.000 K. Napravilo se bode na teh posestvih baje postaje za konjerejo.

Umri je v Mariboru podžupan dr. Lorber. Bil je eden najpomembnejših mož sosednega našega mesta, vedno zvest in prepričan naprednjak. Lahka mu zemljica!

Štajerska vzhodna železnica. Preteklo nedeljo je privedlo ljudstvo v Gradcu velikansko demonstracijo za štajersko vzhodno železnico Gleisdorf-Hartberg. Več kot 2.000 kmetov je prišlo z 2 posebnima vlakoma v Gradec. Tain se je vršilo veliko zborovanje, katerega so se udeležili tudi poslanci vseh strank. O pomemu te železnice tudi za naše pokrajine izpregovorili bomo natančneje v prihodnji številki. Zanimivo je videti, kako žilavo in vstrajno znajo nemški kmetje svoje zahteve zastopati.

Od sodnije. Poročali smo svoj čas, da je 16-letni učiteljskičnik Maks Kocbek v Mariboru napadel z velikem nožem kleparja g. Wiedemanna v lastni njegovi hiši, ga teško ranil in skušal oropati. Obtožen je bil Kocbek najprve zaradi roparskega umora. Ali potem so ga obtožili samo zaradi težke telesne poškodbe in obsodili na 18 mesecev ječe.

Obstrelil se je v Rogatcu neki mizar. Čistil je puško, ki se je sprožila; kroglja mu je šla v bedro in ga teško ranila.

Umor. V Kaplji pri Arnfelsu se je lesnega trgovca Koisegga iz njegovega mlina zvalilo in potem ustrelilo. Vzrok umora ni znan in tudi storilca se še nima.

6 mesecev ječe dobil je zaprti Ploj iz Polenska, ker je paznika napadel.

Nepričakovani obisk. V Celju se je splašil neki konj in tekel z vozom vred v izlozbeno okno trgovca Gaischek; konj je skočil s sprednjimi nogami na pudel. Škoda je precej.

Pomiloščenje. Posestnika Hirschmanna iz Lembaha, ki je svojo ženo ustrelil in bil na smrt obsojen, je cesar pomiloštel. Obsojen je zdaj na 20-letno težko ječo.

Tatvine. V okolici sv. Marjete n. P. je vlomil nekdo po dnevu pri štirih posestnikih. Ukradel je 50 K denarja, 2 srebrni uri, 2 zlata prstana itd. Praviijo, da je tat neki Priveta, ki je pa pobegnil.

6 parov voiov zgorelo je pri nekem ognju v okolici Laškega trga.

Pažar. Pogorelo je gospodarsko poslopje posestnika Ocvirka v Ostrožnem pri Celju. S poslopjem pogorela je tudi ena telica in vsa krma.

Iz Koroškega.

Prevalje. Piše se nam: Naša fara obseže nad 6000 duš, je tedaj med največimi farami Koroške, pa nima zdaj za dovoljenega mežnarja, da bi mu dala kruh milosti v znesku kakih kron. Obrnil se je 75 let stari revež do fajmoštra Kosnarja, pa ta ga je kmalu odpravil in mu svetoval, da se naj obrne do organista. Pa ta sam nič nima, kako bi delil milosti. Kaj tedaj bo z revežem, ki ima še tudi ostarelo ženo za rediti, ali bo ga soseska redila, ki jej nikdar ni služil. Služil je le farje nad 43 let in t. g. morajo zdaj rediti. Fajmošter mu mora dati kruh na stare dni, saj je pri isti fari prislužil okoli 20.000 kron med tem, ko mežnar France ni zaslužil nič, kako bi le? Ko je le imel 20 K na mesec plače? Dočim fajmošter Kosnar 2000 K (Dvajset sto).

Prevalje. Naš fajmošter Kosnar je oznanil preteklo nedeljo, da tisti kmetje, kateri letos niso kos dali bernje naj jo k letu dajejo dvojno, ker fajmošter mora dati kaplanom za jesti in tedaj tudi gledati, da kaj prisluži. Ta zadnji stavek ni resničen, ker kaplani plačujejo košto sami fajmoštru; saj imajo tudi plačo, pa še dobro, ker nobeden dan ne štejejo brezplačne maše. In čemu ima fajmošter nad 100 joh grunta? Kaj bi zraslo na gruntu, pa fajmošter grunt daje v spomlad v najem, le nekaj za domačo rabo si ga pridriži. Najem vtakne koj v žep, brez brige, ali najemniku toča pobije ali ga druga nesreča zadene, da naposled ne priredi nič, dočim je denar fuč. Kako se tedaj vjema, da fajmošter tudi tam žanje, kjer nič ni sejal? Ou se v jesen drži kmetov in bernje, kmeti morajo dati bernjo, katere itak ne potrebuje, sicer bi ne dal bil lastnega grunta v najem. On tedaj žito, ki ga oJ faranov dobi, spet proda, da le reveže kmete malo obrije.

Drevo ubilo je pri podiranju posestnika Jos. Meiner v Bistrici na Dravi.

RAZGLAS.

Štajerski deželni zbor je sklenil, da v svrhu temeljite izobrazbe viničarjev v ameriškanski trsni kulturi in v prometu sadno-drevesne šole ter v nasadu sadonosnikov in ravnanju z njimi, tudi leta 1910 vprijeti po en stalni viničarski tečaj in sicer na:

1. deželni sadjarski in vinogradniški šoli v Mariboru;
  2. deželni viničarski šoli v Silberbergu pri Leibnicu;
  3. deželni viničarski šoli v Ljutomeru;
  4. deželni viničarski šoli v zgornji Radgoni;
  5. deželni viničarski šoli v Skalici pri Konjicah.
- Ti tečajni pričetki s 15. februarjem in končajo s 2. decembrom 1910.

Sprejme se:
v Mariboru 14
Ljutomeru 12
• zgornji Radgoni 16
Leibnicu . . . . . 24 in
• Skalici pri Konjicah 12

in nov posestnikov in viničarjev.
Leti dobijo na imenovanih zavodih prosto stanovanje, polno hrano in poleg tega mesečne plače po 8 kron.

Izobrazba na teh tečajih je v prvi vrsti praktična in le v toliko tudi teoretična, v kolikor je to za predelavce in samostojne viničarje neobhodno potrebno.

Po končanem tečaju se izroči vsakemu udeležencu spričevalo o njegovi porabljenosti.

Da se v enem teh tečajev sprejmejo, predložijo imajo dotičniki svoje prošnje, ki jih ni treba kolektivati, do najkasneje 10. januarja 1910 pri deželnem odboru. V tej prošnji je izrecno povedati, v katero preje omenjenih viničarski šol želi prosilec vstopiti; prošnjam je še dodati:

1. dokazilo o končanem 16. letu življenja;
  2. pravnostno spričevalo, katerega mora župnijski urad potrditi;
  3. zdravniško spričevalo, da prosilec ne trpi na kakšni nalezljivi bolezni;
  4. odpustnica iz ljudske šole.
- Pri vstopu se morajo prosilci zavezati, da bodo od 15. februarja do 1. decembra 1910 nepretrgano pri tečaju ostali in da se bodoje vsem izobraženim v tečajih še določili deželni strokovnih organov pokorili.

Gradec, 12. oktobra 1909.

Od štajerskega deželnega odbora:

Edmund graf Attenuš m. p.

Franz Schönlieb

tovarna s puškami, Borovlje na Koroškem

svoje čudežno dobro puške za srot z od K 75— naprej. Iznajanje kade črvice z vakov daleč. Flinte od K 58— naprej. Vsi popravki (Umschaltungen) zelo po cene. Iznajrojene puške za kroglo z velikim kalibrom napravim na 93 mm in 81 ekspres za K 17— naprej. Novi, veliki, bogato ilustrirani cenik zastoj. 646

streljajoče Lancaster, „Allianz“ vrtjenjem Uradna lajba za streljanje na 80 korov (Böschflinten) od K 17— naprej.

L. F. Slawitsch & Heller

(na Ferschoveru)

trgovina z manufakturnim blagom v P. juže. 679

Priporočamo za jesenski in zimski čas svojo veliko zalogo vsakovrstnega blaga po najnižji ceni.

Za moške modni štof, loden, cajg za hlače; za ženske volneni štof, tuh za damo, loden, vsakovrstni plavi, beli in barvani barhant, šivane odeje, kocene, volnene kocene za hišno rabo.

Nadalje obilno zalogo židanih, štrikanih, volnenih in suknjenih robcov.

Farbarski in fabriški druk, vsakovrstno platno za srtje in rjone, bele in barvane mizne prti, vsakovrstne tepihe, usnjati tuh (Ledertuch), dešnike in še mnogo drugega blaga. Za gostije krancljane in šopke.

Za mlinarje vsakovrstne volnene in židane pajtine;

tudi šivane odeje za postelje od 5 kron naprej, kocene od 2 kron naprej.

Cena nizka, postržba zanesljiva, blago dobro.

Kdor pri nas enkrat kupi, nan ostane rad zvest odjemalec.

Prevzete usnjarske delavnice.

G Mat. Rakuša naznanja s cirkularjem z dne 1. novembra 1909, da jo prevzel usnjarsko delavnico firme Elise Mravljng v sv. Lenartu, ki obstoji že od leta 1800 sem. Naznanjam okolikskemu prebivalstvu, da bodem po želji najbolje vrste usnja imel. Prevzamem tudi v mezdnem delu vse vrste kož Ištotoako nakupujem surovo blago, svinjske kože itd., skorja snirek in hrasta i. t. d.

Čudež industrije!

Valel velikega sklepa odhajam po smešno niki ceni samo **K 4.60**
eno krasno, lanko ameriškano slato-dublo švicarsko žepno oro, ki se te da radoliti od pravca 14 karatnega slata, s 36 uram antimagnetičnem anker-kolejem, s sekundnim kazalom 3 letna garancija s fino pol-slazeno ventico vred **3 kom. K 12.90**
1 kom. K 4.60
Natanko ata v nikelinu ali giora srebru lepo gravirano pokrovje **2 kom. K 6.50**
1 kom. K 3.45 * posebrebno vertico
Brez risike! Izenajava dovoljena ali denar nazaj! Poklaja se po povzetju ali naprej-plačila svote. Il. cenik zastoj in franko.

E. Holzer, Krakova, Stradom 1826.

Hans Wouk

veletrgovina z mešanim blagom, vinom in žganjem

v Poličanih

priporoča p. t. občinstvu svojo bogato zalogo izbornega špicerijskega blaga, kakor fine parne moke, vinberle, cibebe, kave, masti, jedilno olje, petrolej itd. kakor tudi zalogo manufakturnega blaga, štofi, druki, platno itd.

Nakupuje

žitje, jajca, maslo in poljake pridelke.

Nakup in prodaja

dobra pristna narurna vina en gros in dobro pravo žganje en gros in en detail.

Odstrani bolečine, ohladi, osveži, okrepiča in desinficira

Chapó'jevo dobro dišeče rastlinsko-esenčno

Franz-žganje

najboljše vseh domačih sredstev!

Edino občinstvo je poklicano, voditi o kakšnem domačem sredstvu; ravno zato ne smatram potrebnim, da bi priporočal Chapó'jevo rastlinsko-esenčno Franz-žganje, temveč objavimo raje pisma občinstva; ta pisma povejo vse, kar je potrebno in kar hoče čitatelj vedeti.

Spolitovani gospod!

Čapó'jevo dobro dišeče rastlinsko-esenčno Franz-žganje rabila je moja žena pri krkih in žolodih in pomanjkanju apetita z najboljšim uspehom.

Spolitovani gospod!

Čapó'jevo dobro dišeče rastlinsko-esenčno Franz-žganje, so moje nerodne bolečine v glavi zelo ponehale. — Rabim naprej.

Z veletrgovinjem Jedvinskivitz 6

S. Bogščin

Gospoda Čapó'jevo dobro dišeče rastlinsko-esenčno Franz-žganje, so moje nerodne bolečine v glavi zelo ponehale. — Rabim naprej.

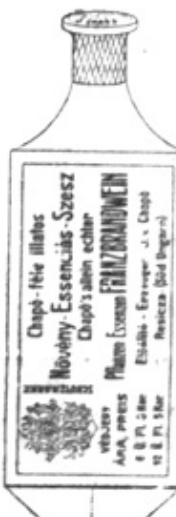
Z veletrgovinjem Jedvinskivitz 6

S. Bogščin

Gospoda Čapó'jevo dobro dišeče rastlinsko-esenčno Franz-žganje, so moje nerodne bolečine v glavi zelo ponehale. — Rabim naprej.

Z veletrgovinjem Jedvinskivitz 6

S. Bogščin

Zograjtmo pisma so razvidna v originalih in jih vedno lahko vsakdo pregleda. Obtem prosim vsakogar, da tako pisma se vstanejo ali; nato naj je tisti pisem ki bodojo in resnicoljuba strojnomo koristiti.

Ozdravi pijančevanje, predno krši pijanec postavo.

Keši ga, predno je alkohol njegovo zdravje, veselje do dela, in premoženje uničil ali pa predno da napravi smrt rešitev nemogočo.

Coom je surogat za alkohol in napravi, da zaničuje pijanec alkoholne pijače.

Coom je popolnoma neškodljiv in vpliva tako intenzivno, da se ozdravijo tudi močno navajeni pijanci.

Coom je najnovejšo, kar je znanost v tem oziru napravila in rešilo je to sredstvo že tisočere ljudi iz bede, revščine in propada.

Coom je preparat, ki se lako raztopi, katerega torej n. p. gospodinja lahko svojemu možu v jutranji pijači da, brez da bi kaj opazil. V največ slučajih dotičnik sploh ne ve, zakaj nakrat špirt ne more vživati, temveč misli, da je preobilo vživanje istega vzroka, kakor se mnogokrat ne mara več jedla, katerega se je preveč vživalo.

Coom naj bi dal vsak oče svojemu sinu dijaku, predno ta pri izkušnji propade; čeprav ni pijati preveč udan, oslabi alkohol vendar njegove močnave Sploh naj bi vsakdo, ki nima dovolj volje, da se vzdrži vživanja opojnih pijač, vzel dozo „Cooma“. Le-to je popolnoma neškodljivo. Dotičnik konzervira s tem svoje zdravje in prihrani mnogo denarja, katerega bi drugače za pivo, vino, žganje ali liker porabil.

Coom-preparat košta 10 kron in se pošlje po povzetju ali naprej-plačila samo po:

Coom Institut, Copenhagen 321 F, Dansko.

Pisma se frankira s 25 vin, poštno karte z 10 vin.

Franc Matheis

veletržev Brežicah

kupi in plača vsako množino lepih suhih, belih, tenko rezanih gob, jurja ali glive po najvišji ceni. Ravno tako kupi Matheis vsako množino drugih deželnih pridelkov, kakor: pšenice, oves, vsakovrsten fižol, bučne koščice, orehe, šiške ali knoper po najvišji ceni.

Matheis priporoča tudi svojo obilno zalogo najboljših vrste manufakturne robe, specerije, vsakovrstnega železa, usnja, stekla, porcelana, cements, traversov, železnih vodnjakov, poljedelskih strojev, kakor: mlatilnice, čistilnice, slamorezce, reporezce, sadno in vinske preše, blane, pluge t. d. 352

Novo! Čitaj!
Pozor kmetice in dekleta!

Najprej in najboljšo sredstvo za rast las in da lasje postanejo gosti in dolgi, to je

Rastol št. II.

(hitrajše pralja) na glavi in vsake kože beleži. Deluje sigurno in za mnogi zdravnik priporočajo. Cena franksa za vsako posilo 1 lonček K 240, 2 lončka K 5.—. Pošilja se po postnem povzetju ali če se pošlje denar naprej. Prosim, da se naroči le pri meni pod naslovom:

Lekarna pri Sv. Trojici, Dolnji Miholjac št. 300 Slavonija. 687

Štiri tedne na poiskušnjo

in ogled razpošiljam svoja kolesa (bicycle) proti povzetju. Deli koles čudovito ceno in dobro. Cenik s slikami franco!

Franz DUŠEK, tovarna koles, Opečno Nr. 103 k. d. Statthalber, Böhmern 46

Ljudska kopel mestnega kopališča v Ptuj.

Čas za kopanje: na delavnikih od 12. ure do 2. ure popoldne (blagajna je od 12. do 1 ure zaprta); na nedeljah in praznikih od 11. do 12. ure popoldne.

1 kopelj z vročim zrakov, paro ali „brausebad“ z rjuho K —60; postrežba K —10.

Meščanska parna žaga.

Na novem lentnem trgu (Landplatz) v Ptuj z raven kralnice in plinarake hiše postavljena je nova parna žaga vsakemu v porabo. Vsakemu se les hlodi, itd. po zahtevi takoj razžaga. Vsakdo pa sme tudi sam oblati, vrniti in spahati i. t. d.

V najboljšem obratu stoječi

mlin in pekarija

v večjem trgu in industrijskem kraju Koroške se pod ugodnimi pogoji za plačilo iz proste roke proda. Ponudbe pod: „Mühle und Bäckerei 1000“ na upravnitvo tega lista.

Dobro! Po ceni!

Nikel-remontar ura	K 2-50
Amerik. Roskopf ura	2.—
Svitaraka Roskopf ura	4.—
Z dvojnim mantelnom	6.—
Pravo srebro, c. k. ura	7.—
Original Omega-ure	18.—
Ura na povelje 70 cm	7.—
Z budilnico in slagverkom	10.—
Z godilo in slagverkom	14.—
Svarvaldovska ura-kuk	9.—
Budilnica, nikel, 19 cm v.	2.—
Budilnica-stolpovravn.	6.—

3 leta garancija. Izmenjava ali denar nazaj. Pošlje po povzetju

MAX BÖHNEL, DUNAJ

IV., Margaretenstrasse 27/27.

Ura, voda zapira, ocenjevalec. Ustanovljena 1840. 636

Zalozba: vsaki ura ceni z nad 3000 slikami, katerega se vsakomur pošljejo in tranki pošlje, lista da to ura je kopolje videti.

— 3 —

Vinogradniška zadruga
(Weinbaugenossenschaft),
r. z. z neom. z. v
PTUJU

priporoča uljudno nakup v sodcih od 56 litrov naprej:
1908. haloška in zavrčka

naturna vina
po ceni od K 32.— do K 50.— pri hektolitru.

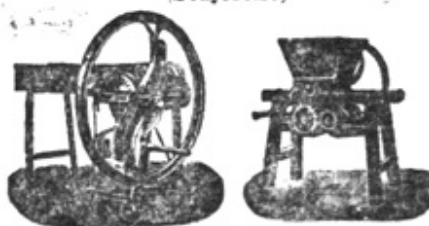
Sortna vina, cene po kakovosti in naturna vina prejšnjih letnikov najboljše in srednje kvalitete po primernih cenah.

AUSTRO AMERICANA

TRIEST NEW YORK

Putniki v Ameriko
Največje udobje, po ceni in najmanjšem potovanju naj se obrnejo
Simon & Schuster
v Gledarski Kolodvorski ulici 20.
Zalozba: vsaki ura ceni z nad 3000 slikami, katerega se vsakomur pošljejo in tranki pošlje, lista da to ura je kopolje videti.

Fabrika kmetakih in vinogradniških mašin
Jos. Dangel's nasled. v Gleisdorfu
(Stajersko)

priporoča najnovejše vitale mlatilne stroje, stroje za rezanje krme, šrut-mline, za rezanje repe, rebler za koruzo, sesalnice za gnojnice, trijerje, stroje za mah, grablje za mrvo, ročne grablje (Handschlepp- und Pferdezurechen) za mrvo obračati, stroj za kosnjo trave in žitja, najnovejše gleisdorfske sadne mline v kamernih valčkih zacinane, hidravlične preše, preše za sadje in vino. (Orig. Oberdruck Differential Hebelpresswerke) patent „Dübscher“, dajo največ tekočine, se dobijo le pri meni. Angleške nože (Gusstahl), rezervne dele, prodaja masin na čas in garancije. — Cenik zastoj in franko.

Najboljša pemska razprodaja!

Ceno perje za postelji!

1 kg. sivih šilasnih 2 K; boljnih 2 K 40 h; na pol belih 2 K 80 h; belih 4 K; belih mehkih 5 K 10 h; 1 kg. najfinjših, svetlo-belih, šilasnih 6 K 40 h, 8 K; 1 kg. Sauma (Dunten) sivga 6 K, 7 K; belga 10 K; najfinjši prvi 12 K. Ako se vzame 5 K, potem franko.

Gotove postelje

1 krepka, rdeča, plavga, belga ali rumenega nankinga, 1 tahest, 180 cm. dolg, 116 cm. širok, z 2 glavama blazinama, vsaka 80 cm. dolga, 68 cm. široka, napolnjene z novim, sivim, trajnim in flavomnim perjem za postelje 16 K; pol-časne 20 K; dame 34 K; posamezni tahesti 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; glavne blazine 2 K, 3 K 50, 4 K. Se pošlje po povzetju od 12 K naprej franko. Izmenjava ali vrniti franko šrovljena. Kar ne dopada denar nazaj. S. Benisch, Döbchenstr. Nr. 714, Böhmerrwald. Cenik gratis in franko.

Varstvena oznaka „Anker“

Liniment Caspici comp.

zadomestilo za

anker-pain-Expeller

se znano kot odpejalec, izvrata in bolecine odstraňuje sredstvo pri prebijačju itd. Dobi se v vseh apotekah po 80 h, 140 in K 2.—. Pri nakupu tega prijubljivega domačega sredstva naj se pazi na originalne steklenice v skatljah z našo varstveno oznako „Anker“, potem se doli pristno to sredstvo.

Dr. Richter-java apoteka „zlati lev“
v Pragi, Elisabethstr. št. 5. nov.
Razprodaja se vsak dan. 637

Hranilnica (Sparkassa)

vlad. državnega mesta Ptuj

Vstanovljena leta 1862.	Čekovnega računa št. 808051 pri c. kr. poštno-hranilničnem uradu.	Mestni de-narni zavod.	Giro konto pri podružnici avst. ogersk. banke v Gradcu.	Uradne ure za poslovanje s strankami ob delavnikih od 8-12 ure.	Občenje z avst. ogersko banko.

priporoča se glede vsakega med hranilnične zadeve spadajočega posredovanja, istotako tudi za posredovanje vsakorsnega posla z avst. ogersk. banko.

Strankam se med uradnimi urami radovoljno in brezplačno vsaka zadeva pojasni in po vsem vstreže.

Ravnateljstvo.

Veliko manufakturno trgovino **Johann Koss, Celje** na kolodvorskem prostoru na voglu (Stadt Wien) 17

— priporočamo zaradi njene solidnosti in nizkih cen najtoplejše. —

izdajatelj in odgovorni urednik: Karl Linhart. Tiskal: W. Blanke v Ptuj.